

Guia breu per a

La protecció de l'embaràs i la lactància natural en l'entorn laboral sanitari.

GENERALITAT
VALENCIANA

Conselleria de Sanitat
Universal i Salut Pública

TOTS
A UNA
veu

Aquest document ha sigut revisat per la Unitat d'Igualtat d'acord amb els principis de llenguatge inclusiu.

Edita: Generalitat. Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública.
©de la present edició: Generalitat, 2020.
©del text: Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública.
1a edició. Edició en línia.

INTRODUCCIÓ

L'elevat nombre de dones en edat fèrtil que treballen en centres sanitaris requereix extreure les mesures per a la promoció de la salut i la prevenció de situacions de risc relacionades amb l'embaràs i la lactància.

Seguint amb el **compromís adquirit** en el Pla d'Igualtat de la Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública en l'adopció de mesures per a la protecció a la salut de les treballadores des de la perspectiva de gènere i amb el Pla de prevenció de

riscos laborals, aquest fullet té com a objectiu facilitar a les dones que estan embarassades o en període de lactància natural informació bàsica de les mesures a adoptar per a evitar situacions de risc.

A més recull una altra informació d'interés, permisos, reduccions de jornada, i excedències, que es poden gaudir abans i després de la maternitat.

01 ¿PER QUÈ S'HAN DE PREVINDRE RISCOS LABORALS DURANT L'EMBARÀS I LACTÀNCIA NATURAL?

L'embaràs i la lactància natural són períodes de la maternitat que **transcorren amb normalitat en la majoria de les treballadores**. No obstant això, són etapes particularment vulnerables a l'efecte d'alguns factors de risc que poden estar presents en el lloc de treball el que fa important disposar d'informació des del període preconcepcional.

Durant tot el procés de gestació i lactància es produeixen canvis fisiològics que en condicions de treball considerades sense risc, deixen de ser-ho perquè poden afectar la salut de la dona o del fetus i

requereixen alguna adaptació del lloc de treball.

És per això que **la normativa de prevenció de riscos laborals presta una especial protecció als períodes d'embaràs i lactància natural**.

La Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública té establert un **procediment específic** per a garantir la protecció de la maternitat i que està disponible en la pàgina web .

¹<http://www.san.gva.es/documents/155952/6734027/PROTECCIO+DE+LA+MATERNITAT.pdf>

02

¿QUINES CONDICIONS DE TREBALL PODEN AFECTAR L'EMBARÀS O LA LACTÀNCIA NATURAL?

En l'àmbit sanitari es poden presentar condicions laborals que suposen riscos per a l'embaràs o la lactància natural.

A continuació se citen els més significatius. No es tracta d'un llistat exhaustiu sinó d'una aproximació a les situacions que es presenten amb més freqüència.

EXPOSICIÓ DURANT L'EMBARÀS A:

- Radiacions ionitzants (ús d'equips mòbils, radiologia intervencionista, instal·lacions de radioteràpia, tècniques de radioimmunoanàlisi).
- Citostàtics i altres medicaments peril·losos (infermera servei de farmàcia, infermera d'hospital de dia).
- Formaldehid (facultatives i tècniques d'Anatomia Patològica).
- Òxid d'etilé (treballadores en àrees d'esterilització).
- Alguns anestèsics inhalatoris (anestesistes).
- Exposició a determinats virus, com ara rubèola, pallola, parotiditis, sense estar immunitzada (pediatria).
- Manipulació de càrregues i mobilització de pacients (zeladores, TCAEs)
- Bipedestació prolongada (cirurgianes, infermeres).
- Postures forçades, flexions de tronc repetides (TCAEs, zeladores).
- Llargues jornades de treball, guàrdies (facultatives, infermeres).

EXPOSICIÓ DURANT LA LACTÀNCIA NATURAL A:

- Citostàtics i altres medicaments peril·losos.
- Treballs amb substàncies radioactives (treballadores d'instal·lacions de medicina nuclear, tècniques de radioimmunoanàlisi, treballs en els quals puga haver-hi contaminació radioactiva).
- Alguns productes químics (xilé i etilbenzé usats en Anatomia Patològica).
- Algunes condicions de treball que poden dificultar la lactància natural (treball nocturn, llargues jornades).

03 ¿LA PRESÈNCIA D'ALGUN D'AQUESTS AGENTS O CONDICIONS DE TREBALL, SIGNIFICA QUE NECESSÀRIAMENT HI HA UN RISC PER AL EMBARÀS O LACTÀNCIA NATURAL?

No, la presència d'alguns d'aquests agents o condicions de treball només fa que el lloc de treball siga "sospitós" de poder ocasionar danys a la salut de la treballadora durant l'embaràs i la lactància. És a dir, la presència d'alguns d'aquests factors de risc no significa necessàriament que hi haja un risc per a la gestació o lactància natural. Per a determinar si hi ha risc específic, **cal valorar:**

- L'agent o condició de treball (factor de risc).
- Les característiques, condicions i temps de l'exposició.
- Les mesures preventives adoptades.
- El moment de l'embaràs en què es produeix l'exposició.
- Les possibles susceptibilitats individuals de la treballadora gestant o en període de lactància natural.

04 ¿QUÈ S'HA DE FER EN CAS D'EMBARÀS O LACTÀNCIA NATURAL?

S'ha de **comunicar a la persona responsable del centre** emplenant el document que tens disponible en la web de la Conselleria.

També es pot accedir al document a través de la intranet del centre o rebre informació a través de la persona responsable del servei o centre.

Comunicar la situació d'embaràs o lactància natural és necessari perquè es puguin iniciar les mesures preventives adequades i poder salvaguardar la salut de la dona i de la seua descendència.

AQUESTES MESURES INCLOUEN:

- La valoració de les condicions de treball en relació amb els riscos per a l'embaràs o lactància natural.
- Rebre informació sobre els riscos que poden afectar l'embaràs o lactància natural.
- L'adopció de les mesures preventives adequades per a evitar aqueixos riscos.

05

¿QUI REALITZA LA VALORACIÓ DELS RISCOS?

Es comunicarà l' embaràs o situació de lactància natural serà traslladada a la **Unitat de Prevenció de Riscos Laborals**.

Es posaran en contacte amb la treballadora per a fer una valoració dels riscos del lloc de treball que puguen afectar la gestació i/o lactància natural.

La Unitat de Prevenció de Riscos Laborals realitzarà un **informe amb els riscos**

específics per a l'embaràs o lactància natural existents en el lloc de treball.

També és la seua competència proporcionar informació d'aquests riscos i de les recomanacions preventives.

La unitat remetrà l'informe a la persona responsable del centre perquè puga adoptar les mesures preventives adequades.

06

¿ES PODEN ADOPTAR MESURES PREVENTIVES?

Si es detecta que en el lloc de treball hi ha un risc per a l'embaràs o lactància natural cal, en primer lloc, **adoptar les mesures necessàries per a evitar l'exposició a aquest risc, incloent-hi, si cal, la modificació de la jornada laboral o limitar la realització d'algunes tasques**.

En moltes ocasions amb l'adopció de les mesures generals de prevenció és suficient per a evitar el risc.

La persona responsable del centre valorarà la possibilitat d'adoptar les recomanacions i mesures proposades per la Unitat de Prevenció de Riscos Laborals i informarà d'aquestes.

La treballadora embarassada o en període de lactància natural té garantides les retribucions en els casos d'adaptació del lloc.

En segon lloc, quan l'adaptació no siga possible, es pot realitzar un **canvi de lloc de treball**, compatible amb l'embaràs o la lactància natural.

Si no és possible l'adaptació ni el canvi de lloc de treball s'informarà dels tràmits a seguir per a tramitar davant la Mútua la **suspensió de contracte** per risc en l'embaràs o situació de lactància natural.

¿QUÈ ÉS EL SUBSIDI PER RISC DURANT L'EMBARÀS O LACTÀNCIA NATURAL?

El subsidi consisteix en una **prestació econòmica equivalent al 100% de la base reguladora de les contingències professionals, que percep la treballadora.**

El tràmit s'inicia amb la sol·licitud a la Mútua de la certificació mèdica del risc per a l'embaràs o lactància natural.

Aquesta prestació econòmica és gestionada per les mútues co-laboradores de la Seguretat Social.

LA SOL·LICITUD HA DE FER-LA LA TREBALLADORA APORTANT:

- **Informe mèdic del facultatiu o la facultativa** del Servei Públic de Salut que l'assisteix, on s'acredite la situació d'embaràs i data probable de part o, si escau, informe del pediatre o la pediatra del Servei Públic de Salut en què s'acredite la situació de lactància natural.
- **Certificat de l'empresa** sobre l'existència de riscos i impossibilitat d'adaptació del lloc.

08

¿ÉS EL MATEIX "RISC PER A L'EMBARÀS" QUE "EMBARÀS DE RISC"?

No. L'embaràs de risc és una situació clínica del mateix embaràs, en què existeix algun problema mèdic que suposa un risc per a la mare i/o per al fetus, però que no està relacionat amb el treball que puga estar exercint la dona. Si afecta l'activitat laboral, pot requerir una Incapacitat Temporal per malaltia comuna.

Les situacions per **risc durant l'embaràs** es produeixen quan els agents, condicions o procediments del lloc de treball poden influir negativament en la salut de la dona gestant i/o la del fetus. Són situacions especialment protegides per la normativa de prevenció de riscos laborals.

09

¿QUINS PERMISOS, REDUCCIONS DE JORNADA O EXCEDÈNCIES ES PODEN SOL·LICITAR RELACIONATS AMB L'EMBARÀS, EL NAIXEMENT O LA LACTÀNCIA?²

ABANS DEL NAIXEMENT

- Es disposa d'un permís pel temps indispensable per a la realització d'**exàmens prenatals i tècniques de preparació al part** dins de la jornada de treball.
- Es té dret a un **permís de gestació a partir del primer dia de la setmana 37 d'embaràs** i fins a la data del part. En el cas de gestació múltiple podrà iniciar-se el primer dia de la setmana 35 d'embaràs, fins a la data de part.

DESPRÉS DEL NAIXEMENT

Entre els **permisos** hi ha:

- 1. Per naixement per a la mare biològica:** tindrà una duració de 16 setmanes, i hi ha un període obligatori per a la mare. S'ampliarà en 2 setmanes, una per a cada progenitor, en el supòsit de discapacitat del fill o filla i per cada fill o filla a partir del segon.
- 2. Permís per naixement per a la o el progenitor diferent de la mare biològica.** En l'actualitat el permís és de 12 setmanes i està previst que siguin 16 setmanes en 2021.
- 3. Per naixement de filla o fill prematur o que haja de continuar en hospitalització** a continuació del naixement. Un màxim de 2 hores diàries.
- 4. Permís de lactància,** una hora diària fins que el o la menor complisca 12 mesos. Es pot gaudir de forma acumulada.
- 5. Permís per cura de filla o fill menor amb càncer o una altra malaltia greu.** Sempre que tots dos treballen, es podrà reduir almenys la meitat de la jornada percebent les retribucions íntegres, i fins que el o la menor complisca 18 anys.

²Consulteu amb el Servei de Personal, ja que pot haver-hi modificacions recents

REDUCCIONS DE JORNADA

1. De fins a la meitat de jornada **amb reducció de retribucions** quan es tinga a càrrec algun **xiquet o xiqueta de 12 anys o menor**.
2. Es podrà gaudir de la reducció d'**una hora sense deducció de retribucions**, quan concórrega algun dels següents suposats:
 - Que el o la menor requerisca especial dedicació.
 - Que la xiqueta o xiquet tinga 3 anys o menys.
 - Que es tinga a càrrec dos o més xiquetes o xiquets de 12 anys o menors.
 - Que es tracte de família monoparental.
3. **Per naixement de filles i fills prematurs** o que per qualsevol altra causa haja de romandre hospitalitzat a continuació del part, es podrà gaudir d'**una reducció de 2 hores amb deducció de retribucions**.

Aquesta reducció és compatible amb el permís de fins a 2 hores.

EXCEDÈNCIES

1. **Voluntària per agrupació familiar**, quan el o la cònjuge resideix en una altra localitat per haver obtingut un lloc definitiu com a personal funcionari de carrera o laboral fix en qualsevol de les administracions públiques, organismes públics, entitats de dret públic, etc.
2. **Per cura de familiars**, per un període no superior a 3 anys per a la cura de filla o fill o de familiar que es trobe a càrrec seu, fins al segon grau de consanguinitat o afinitat que per raons d'edat, accident, malaltia o discapacitat no puga valdre's autònomament i no exercisca activitat retribuïda.

GENERALITAT
VALENCIANA

Conselleria de Sanitat
Universal i Salut Pública

TOTS
A UNA
veu